

ADALET PARTİSİ

P R O G R A M
(PRENSİP MADDELERİ)

ORIJINAL MATBAA

TEİ 12 03 00

A. KARA

951

TBMM KUTUPHANESİ

P R O Ğ R A M

(Prensip Maddeleri)

1 — Çağdaş Garp Medeniyeti hukukuna ve İnsan Hakları Evrensel beyannamesinde ifadesini bulan zihniyete uygun bir cemiyet düzeni ve Hukuk Devletinın gereği gibi kurulması ve tekemmül ettirilmesi gayemizdir.

2 — Devlet, Milletin kendi işlerini gördürmek üzere vücuda getirdiği teşkilâttan ibarettir. Bu itibarla Devlet ile Milleti birbirinden ayıran her türlü görüşü reddederiz. Milletin Devlet idaresiyle kaynaşması ve idareye sürekli olarak iştirak etmesi esastır.

Vatandaş ile âmme otoritesinin ve Devleti teşkil eden müessese ve unsurların hak ve mes'uliyetlerinin ve bunların sınırlarının Adalet, Hürriyet, Millî Hâkimiyet ve Cumhuriyet esaslarına uygun şekilde kesin olarak tesbit edilmesi ve her birinin huzur ve emniyet içinde çalışmasının temini gayemizdir.

3 — Milletimizi en kısa zamanda kalkındırıp Medenî Garp Milletleri seviyesinde bir refah ve Medeniyete kavuşturarak Vatanımızı bir mâmure haline getirmek ve bu suretle de Milletimizin istiklâlini ebedileştirmek için yapılacak icraatların Millî şûralar tarafından kabul olunan plânlar dahilinde yapılmasına kat'î zaruret görmekteyiz.

4 — Memleketimizi, vâsıl olduğu terâkki merhalesinden geri götürecek her türlü siyasî, içtimaî zihniyeti reddettiğimiz gibi, Milletimizin bir an evvel muasır Medeniyet seviyesine ulaşması için lüzumlu hamlelerin devamlı olarak yapılmasını zarurî görüyoruz.

Bütün âmme hizmetlerinde ve her sahada islâhatçılığı ön plâna almak istiyoruz.

Camiasına dahil bulunduğumuz Medeniyet seviyesine «her sahada ve yönde devam edecek olan» ulaşma hamlelerinin ancak Millî Bünye ve Türk Hasletlerine uygun, müstakâr ve sürekli bir düzen içinde mümkün olabileceğine inanıyoruz.

5 — Millî ve Edebî değerleri korumak ve bunların tarihi mâna ve değerlerini belirtmek ve yaymak ve ilim araştırmalarını teşvik etmek müzeleri, kütüphaneleri, güzel san'at ve spor yuvaları çoğal-

tarak halkın terbiye ve kültür işlerini sağlamak, ilim ve kültürümüzü tesadüflerden kurtaracak akademilerle enstitüleri kurmak hedeflerimizdendir.

6 — Çalışma sahasının Vatandaşlara en geniş ölçüde pürüzsüz olarak açık tutulması ve iş hürriyetinin mutlak surette sağlanması lâzımdır. Devletçilik şahsi teşebbüsün bittiği yerde başlar. Ancak zaruret hallerinde tatbik edilir. İktisadî kalkınmamız için yabancı sermayenin teşvikine taraftarız.

Devletin zenginliğini, Milletın zenginliğinde görmekteyiz, Bunun için ağır vergilere taraftar değiliz. Mevcutların da hafifletilmesini istiyoruz.

7 — Küçük mülk, küçük sermaye ve imâr hayatı ve faaliyetleri aslında tamamen Millete ait olup, Millî yolların, limanların, münakale ve enerji ve sulama santrallerinin ve şebekelerinin kurulması gibi işlerde Devlet ve mahalli bölgeler birinci derecede vazifelidirler. Partimiz, Hükümet tüccarlığı ve sanayiciliğine muarızdır.

8 — Lâikliğı, Din aleyhtarlığı şeklinde anlamıyoruz. Devletin Lâik olması, vatandaşların dinleri ile alâkalarını kesmeleri demek değildir. Her vatandaş, mensup olduğu din ve mezhebin ibadet şekillerini icrada serbestir.

9 — İçtimaî meselelerin halinde Devlet ile vatandaşların birlikte hareket etmelerini ve içtimaî yardımlaşma ve dayanışmanın bir fikir ve şuur halinde yerleşmesini prensip olarak kabul ediyoruz.

10 — Millî iradeye dayanmayan her türlü sultayı reddederiz.

11 — Milletimizin insanlık camiasında müstakil varlık ve şahsiyet sahibi olmasına milliyetçilik diyor ve bu şekilde milliyetçiliği, milletlerarası çalışmalarda luzumlu goruyoruz. Fertlerin şahsiyet sahibi olmaları, milletlerin kuvvet ve kudretlerini teşkil ettiği gibi, milletlerin de şahsiyetlerini muhafaza etmelerini insanlık âleminin ahenk içinde yaşaması için zarurî sayıyoruz.

12 — Türk cemiyetinde içtimaî emniyeti gereği gibi sağlayacak her türlü tedbirin alınmasını ve luzumlu müesseseleri meydana getirmesini milletimizin varlığı ve selâmeti için ön plânda gelen şartlardan saymaktayız. Her Türk vatandaşını yarının-
dan emin halde, huzur ve emniyet içinde yaşatmak gayemizdir.

13 — Halk sağlığının teminatını serbest tababetin gelişmesinde ve serbest sağlık müesseselerinin artmasında goruyoruz. Bu netice istihsal edilinceye

kadar lüzumlu yerlerde sağlık merkezleri kurulmasına kaniyiz. Devletin daha ziyade koruyucu tababetle en fennî bir şekilde meşgul olmasını doğru buluyoruz. Geri kalmış bölgelerde mahrumiyet zammı verilmek suretiyle doktorlarımızın her köşesine gitmesini temin etmek istiyoruz. Beynelmilel Tabib Odaları Teşkilâtının 12 prensibinden 2 si olan,

a) Sigortalı hasta işçilerin kendi doktorunu seçmek hakkını,

b) Sigortalı hasta işçilerin tedavi müesseselerini seçmek hakkını tanımakla işçilerimizin sağlığını en iyi şekilde korumuş olacağına inanıyoruz.

14 — Anayasa teminatı ile, Anayasa Mahkemesi ve hür ve müstakil mahkemelerin vücudunu ve her türlü tesirden âzade, Anayasa teminatına sahip istikballerinden emin hâkimlik müessesesini kurmak ve halka ve adalete hizmet etmek düşüncesindeyiz.

Adaletin tecellisinde büyük hizmet ve vazife almış bulunan Avukatlarımızın da meslek ve refah seviyelerini yükseltmek için Avukatlık Kanununun ve vekâlet ücreti mevzuatı ile, yardımlaşma esaslarını yeniden gözden geçirmeyi lüzumlu görmekteyiz.

15 — Emek ile sermaye arasındaki çatışmaları önlemek ve bu iki istihsal unsurunun karşılıklı sevgi ve saygı duyguları içinde, ahenkli olarak çalışmasını ağlamak, iktisadî kalkınmanın temel şartlarından biridir. Her vatandaşın müstakil iş sahibi olması gayemizdir.

16 — İşçi mevzuunda işçilerimize grev haklarının tanınmasını, kollektif iş aktinin teminini, işsizlik sigortasının ihdasını, sendika muhtariyetinin Anayasa teminatı altına alınmasını lüzumlu görmekteyiz.

17 — İktisadî kalkınma yanında, manevî kalkınmanın da vazgeçilmezliğine inanıyor, ekmek dâvası ile ruh yapısını birlikte geliştirmeyi vazife sayıyoruz.

18 — Millî Eğitim ile köyde ve şehirde Türk fertlerini hür, müteşebbis başarıcı şahsiyetler olarak, aynı zamanda, kendi imkân ve intihabına göre toplumun maddî ve manevî terakkisine yardım edecek bir faaliyette bulunmak mecburiyetinde olduğunu hissedecek şekilde yetiştirilmesi lüzumuna inanıyoruz.

19 — İdarî ademi merkeziyetin samimi şekilde tatbikini, mahallî idare fikrinin takviyesini cemiyetimizde nâzım rol oynayan müesseselerin muhtar hale getirilmesini, Demokrasinin teminatı olarak kabul ediyoruz.

Sıkı Merkeziyet sisteminin terkedilerek, tedricen hazırlanacak esaslara göre, muuhitin mahalli işle-
rinde muhtar idareye kavuşturulmasına ve her
bakımdan mevzuatımızın ademi merkeziyet icapla-
rına intibak ettirilmesini istiyor ve bunu millet
hâkimiyetinin ve vatan sathında içtimaî gelişmelerin
bir zarureti sayıyoruz.

20 — İktisadî ve coğrafi bakımdan memlekti-
mizin muhtelif bölgelere ayrılmasını ve her birinin
hususiyetlerine göre ayrı tedbirler alınmasını isti-
yoruz. Ziraat sahasında asıl dâvanın ziraî islahat
ile birlikte ziraî istihsali arttırmak davası olduğuna
inanıyor ve alınacak tedbirlerin bu istikamette ol-
masını lüzumlu görüyoruz. Ziraatten alınacak ver-
gilerin yine bu maksatla bölgelere bırakılmasını
ve aynı zamanda bölgelerin kendi imkânları ile
kalkınmalarının sağlanmasını istiyoruz.

21 — Memleketimizin yalnız ziraat ile geçine-
meyeceğini ve artan nüfusa yeni iş sahaları bulmak
icap ettiğini kabul ediyoruz. Kurulacak sanayi
Millî Savunma ve kalkınma mülâhazaları ile yerli
ham maddeleri işleme esasına dayanması lâzımdır.
İhracatı daha ziyade toprak altı ve toprak üstü
servetlerin ve inkişaf edecek sınaî mamullerinin
rasyonel şekilde işlenmesiyle arttırmak ve bu yol-
dan döviz sağlamak mümkündür.

22 — Yurdun temeli ve milletin hayat kaynağı olan koylerimizi ve köylülerimizi topyekûn kaldırmak dâvasını yalnız köylü mevzuu değil, şehirli ile birlikte Türk vatandaşlarının da başlıca varlık şartı telâkki eylemek Türk köylüsünü medenî insanlık haysiyetine yakışır bir refah seviyesinde olmadıkça Türk Milletinin medenî dünyadaki yerini hakkıyla almasına imkân olamayacağı hakikatini milli bir ülkü olarak yaymak, önde gelen prensiplerimizdendir.

23 — Parti, kadınlara bütün sahalarda erkeklerin haiz oldukları hakları tanır ve onların bilhassh aile yuvalarında ve sosyal hayattaki vazifelerini kolaylaştırmak, yetişip yükselmelerini ve bu suretle yeni nesillerin daha iyi yetiştirilmelerini temin için kendilerine her türlü yardımı yapmak lüzumunu milletin istikbali bakımından hayati görür.

24 — Millet murakabesini en tesirli şekilde tamamlayıp kuvvetlendirecek olan basın ve yayın hürriyetini gerçek demokrasilerdeki serbestlik seviyesine çıkarmak, basını, radyoyu ve her türlü yayın vasıtalarını, hükûmeti elinde bulunduran partinin kendi politikasına alet olmaktan korumak istiyoruz.

25 — Orduyu bütün mülâhaza ve partilerin üstünde, yurt savunması için vazifeli, mukaddes bir kuvvet olarak tanımak ve teşkilâtını memleketin icaplarına göre takviye ederek modern durumunu muhafaza etmeyi prensip olarak kabul etmekteyiz.

26 — Memleketimizin istiklâlini, tarihi haklarını ve toprak bütünlüğünü korumak, dış politikamızın temelidir. Her saha milletlerin hukuk eşitliğine ve milletler arasında tesanüde ve işbirliğine taraftarız. Dış politikamızda sadece bu günün politikası ile kapalı kalmayıp, devletimizin ve Türk Milletinin uzak istikbaline ait büyük meseleleri de dinamik ve devamlı olarak takip edeceğiz.